

۱- دفاتر و سوابق

شرکت های برق دفاتر حسابداری خود را باید به ترتیبی نگاهداری نمایند که از جهت اطلاعات مربوط به هر حساب کامل و جامع باشد. کلیه دفاتر حسابداری و ضمام و مدارک مربوطه باید به طرز صحیحی نگاهداری شده و در مواع مقتضی جهت رسیدگی در اختیار مقامات وزارت نیرو قرار داده شوند. امحاء این مدارک و سوابق تنها با اجازه وزارت نیرو و رعایت قوانین موضوعه کشوری امکان پذیر خواهد بود.

۲- شماره گذاری حسابها

شماره کدهائی که برای حسابها در نظر گرفته شده باید جزئی از عنوان آن حسابها تلقی شده و در صورتهای مالی، ترازهای آزمایشی تراز نامه ها و صورتحساب های درآمد و هزینه که توسط شرکت های برق تنظیم و برای وزارت ارسال میگردد قید شود. به منظور تسهیل در تشخیص حسابهای سرمایه ای یا هزینه های عملیاتی مربوطه شرکت های برق می توانند از سیستم شماره گذاری فرعی در دفاتر یا برنامه های کامپیوتری خود که به طرز مناسبی ارقام و مبالغ حسابها را تفکیک و تشریح نماید استفاده کنند.

جدول شماره گذاری حسابها

حسابهای ۱۰۰-۱۹۹ دارائی و سایر اقلام بدهکار

حسابهای ۲۰۰-۲۹۹ بدهی و سایر اقلام بستانکار

حسابهای ۳۰۰-۳۹۹ تأسیسات

حسابهای ۴۰۰-۴۳۹ درآمد و هزینه

حسابهای ۴۴۰-۴۶۹ درآمد عملیات

حسابهای ۵۰۰-۵۹۹ هزینه های تولید، انتقال و توزیع

حسابهای ۹۰۰-۹۴۹ هزینه های مشترکین، فروش، اداری و عمومی

۳- دوره حسابداری

حسابهای شرکت برق باید به طور ماهانه تنظیم و نگاهداری شوند به طوری که کلیه عملیات و ارقام هر ماه در حسابهای همان ماه منظور گردد سال اول مالی شرکتهای برق پایان اسفندهر سال بوده و در تاریخ مزبور حسابها باید بسته شوند مگر آنکه وزارت نیرو ترتیب دیگری را مقرر کرده باشد.

۴- پرسش و تفسیر

به منظور هم آهنگی و رعایت یکسان اصول و موازین این روش حسابداری هر نوع شبهه و ابهامی در مورد تعبیر متن حسابها بروز نماید باید با نظر و صلاحدید وزارت نیرو مرتفع گردد.

۵- متن حسابها

وجود یک قلم در یک حساب فقط موقعی منظور نمودن آنرا در حساب مربوطه ایجاب می نماید که در متن آن حساب قلم مزبور یا مشابه آن تعیین شده باشد.

۶- اقلام معوقه

کلیه اقلام مربوط به عملیات سنوات قبل که قبلاً به حسابها منظور نشده باید بنا به مورد به حساب های ۴۳۴ بستانکاری های متفرقه بامازاد با ۴۳۵ بدهکاری های متفرقه بامازاد منظور گردند.

۷- اقلام ممیزی نشده

در صورت عدم تغایر با مقررات مالی و معاملاتی و سایر قوانین موضوعه هنگامی که گزارش مالی شرکت تهیه می شود چنانچه داد و ستدی انجام شده باشد که در حساب های مالی مؤثر باشد ولی مبلغ مورد داد و ستد را در موقع بستن حسابها در اختتام دوره حسابداری نتوان به طور دقیق تعیین نمود باید برآورد آن مبلغ را در حسابهای مربوطه منظور نمود. بدیهی است برآورد نمودن اقلام جزئی که تأثیر قابل ملاحظه ای در حسابها نخواهد داشت ضروری نمی باشد.

۸- توزیع حقوق و هزینه های کارکنان

هزینه های حقوق، دستمزد و مزایای کارکنان مربوط به حسابهای مختلف از قبیل نوسازی، تعمیر و نگهداری و عملیات باید بر مبنای زمان واقعی صرف شده توزیع شود. چنانچه توزیع هزینه ها با این ترتیب امکان نداشته باشد می توان زمان صرف شده برای عملیات مشابه را مبنای توزیع این قبیل هزینه ها قرار داد.

اطلاعات حسابداری لازم برای این امر از قبیل گزارش اوقات کار باید به ترتیبی تنظیم شود که توزیع هزینه های کارکنان به حساب های مربوطه به سهولت امکان پذیر باشد.

۹- ذخیره های عملیاتی

چنانچه وزارت نیرو مقرر دارد شرکت های برق می توانند به منظور تأمین بیمه اموال، صدمات و خسارات وارده، تعمیرات عقب افتاده و غیره از ذخیره عملیاتی استفاده نمایند. پیش بینی میزان ذخیره های مزبور را نیز وزارت نیرو تعیین خواهد کرد.

۱۰- مدارک و سوابق

شرکت ها باید مدارک، سوابق و اسناد مربوط به واحدهای عملیاتی حوزه فعالیت خود را به تفکیک و به طور جداگانه برای نیروگاه ها خطوط انتقال و شبکه توزیع از جهت قیمت تمام شده، افزایش های انجام گرفته، برکناری ها، هزینه های عملیات و تعمیر و نگهداری نگاهداری نمایند.

تأسیسات برق

الف: این حساب شامل قیمت تمام شده تأسیساتی خواهد بود که در تملک سازمان یا شرکت برق بوده و در عملیات بهره برداری مورد استفاده می باشد و طول عمر خدمتی آن نیز بیش از یک سال از تاریخ بهره برداری است و طبق اصول و ضوابط ثبت گردد.

ب: بهای افزایش ها و اصلاحات اموال استیجاری منظور در این حساب باید در کدهای فرعی جداگانه که قابل تمیز و تفکیک از تأسیسات متعلق به شرکت باشد ثبت گردد.

تأسیسات برق نگاهداری شده برای استفاده آتی

این حساب شامل بهای تأسیسات برق متعلق به شرکت است که تحت برنامه معینی جهت استفاده آتی نگاهداری می شود. در ضمن حساب مزبور شامل تأسیسات تحویلی و خریداری شده که به عللی پس از تاریخ تحویل و خریداری مورد بهره برداری قرار

نگرفته و جهت استفاده آتی نگاهداری شده است می گردد. همچنین تأسیساتی که قبلاً توسط شرکت مورث بهره برداری قرار گرفته و بعداً از خدمت خارج شده ولی در نظر است که در آینده مورد استفاده مجدد قرار گیرد در این حساب منظور می شود.

موقعی که یک واحد عملیاتی تأسیسات از حسابی به حساب دیگر از یک شرکت برق به شرکت برق دیگر و یا احياناً از یک حساب به حساب اموال غیربرقی انتقال می یابد، نحوه محاسبه ذخیره استهلاك مربوطه باید به طریقی که در بند ۱۱ دستورالعمل تأسیسات برق آمده است انجام گیرد.

شرکتهای برق مجازند فقط جهت مقاصدی که در بالا شرح داده شد از ذخیره استهلاك استفاده نمایند. هر نوع انتقال قسمتی از این حساب به مازاد یا استفاده از آن به طریقی، منوط به کسب مجوز از وزارت نیرو می باشد.

دارائی های جاری

دارائی جاری عبارت است از وجوه نقدی، موجودی کالا، حسابهای دریافتی و به طور کلی دارائی هایی است که در شرایط عادی کار و در آینده نزدیک به سهولت قابل تبدیل به وجه نقد می باشد.

صندوق

این حساب شامل موجودی های بانکی و نیز وجوه نقدی در صندوق شرکت به استثنای وجوه تنخواه گردان خواهد بود که شرکت می تواند به طور جاری و روزمره از آن برداشت نماید.

اسناد دریافتنی

این حساب شامل قیمت دفتری کلیه سفته ها و سایر اسناد دریافتنی خواهد بود.

حسابهای دریافتنی مشترکین

این حساب شامل مبالغ بدهی مشترکین در ازاء فروش برق به آنها خواهد بود.

سایر حسابهای دریافتنی

این حساب شامل کلیه مطالبات شرکت از کارکنان و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی به

استثنای بدهی های ناشی از فروش برق به مشترکین خواهد بود.

محاسبه و ثبت ارقام مربوط به مواد و مصالح بازیافتی به طریق ذیل خواهد بود.

۱- در این روش حسابداری ارزش لوازم و مصالح بازیافتی بر اساس قیمت صادره و

در صورت عدم امکان بر مبنای برآورد تعیین خواهد شد.

۲- لوازم اسقاط و غیر قابل استفاده باید بر مبنای مبلغ خالص تقریبی فروش در این

حساب منظور گردد- فروش منهای هزینه فروش اختلاف بین مبلغ واقعی حاصل از

فروش لوازم اسقاط یا مبلغ خالص تقریبی که قبلاً در این حساب ثبت گردیده در حساب

۱۶۳ منظور و اصلاح خواهد شد.

سرمایه گذاری دولت

الف: این حساب شامل وجوه و اعتباراتی که دولت به منظور سرمایه گذاری در صنعت

برق اختصاص می دهد خواهد بود. سود و زیان سنواتی نباید در این حساب منظور

گردد.

ب: موقعی که شرکت تأسیساتی را از شهرداری ها تحویل می گیرد، ارزش مستهلک شده- قیمت اولیه منهای استهلاک- تأسیسات مزبور به عنوان سرمایه گذاری در این حساب منظور خواهد شد و متقابلاً ذخیره استهلاک مربوطه در حساب ۱۰۸ و قیمت اولیه در حساب ۱۰۱ ثبت می گردد.

پ: اعتباراتی که سازمان برنامه و بودجه به منظور اجرای طرح های مربوط به احداث و توسعه تأسیسات برق در اختیار شرکت قرار می دهد، ابتدا در حساب ۲۵۰ منظور می گردد و سپس بعد از تکمیل طرح های مزبور به این حساب منتقل و برگشت خواهد شد.
نکته: هر نوع کاهشی در ارقام مربوط به سرمایه گذاری باید با موافقت مجمع عمومی شرکت انجام گیرد.

وام ها و سپرده های ثابت دریافتی از مشترکین

این حساب شامل مبالغ قابل استرداد وام های مشترکین که تاریخ سررسید آنها یکسال یا بیش از یکسال از تاریخ دریافت وام های مزبور باشد و همچنین سپرده هایی که فقط در موقع قطع سرویس برق بازپرداخت می شود خواهد بود.

بدهی به شرکت ها و مؤسسات تابع وزارت نیرو

این حساب شامل مبالغ بدهی به شرکت های برق منطقه ای و شرکت توانیر و سایر شرکتها و مؤسسات تابع وزارت نیرو خواهد بود که ظرف یکسال یا کمتر قابل پرداخت می باشد.

اهدائی برای احداث و توسعه تأسیسات

این حساب شامل کمک های اهدائی اعم از نقدی یا جنسی خواهد بود که از طریق متقاضی به منظور برقراری انشعاب اعطا می گردد. هزینه مقطوع انشعاب و نیز هزینه وسایل اندازه گیری به عنوان سهمی از کمک متقاضی در سرمایه گذاری برق در این حساب منظور خواهد شد.

هر نوع برگشتی و انتقالی از این حساب به حساب درآمد، مازاد حاصله یا هر حساب دیگری منوط به تصویب وزارت نیرو خواهد بود.

نکته: چنانچه به موجب مقررات، قسمتی از پیش پرداخت متقاضی انشعاب قابل استرداد باشد در این صورت پیش پرداخت مزبور ابتدا در حساب ۲۵۲ منظور و پس از برقراری انشعاب، مبلغ باقی مانده به بستانکار این حساب برگشت خواهد شد.

درآمد های عملیاتی شرکت

درآمد عملیات

این حساب شامل درآمدهای حاصله از فروش برق بر اساس صورتحسابهای تنظیمی برق مصرفی مشترکین خواهد بود.

هزینه فروش کالا، خدمات و کارهای قراردادی

حسابهای مزبور به ترتیب شامل کلیه هزینه ها و درآمدهای حاصله از فروش کالا، خدمات یا کارهای قراردادی به انضمام هر نوع سود یا حق العملی که مؤسسه طبق موافقت نامه های موضوعه به عنوان کارگزار بابت کارهای قراردادی که برای شخص

ثالث انجام می دهد نصیبتش میگردد و تمامی هزینه های ناشی از این قبیل فعالیتها خواهد بود.

طبقه بندی تأسیسات برق از تاریخ اجرای سیستم حسابداری

جمع قیمت دفتری تأسیسات برق که به وسیله مؤسسات سابق برق طبق روش معمول در دفاتر حساب مؤسسات مزبور ثبت گردیده از تاریخ اجرای این سیستم حسابداری در حساب ۱۰۳ تأسیسات برق در مرحله تجدید طبقه بندی نقل و منظور می شود.

جمع قیمت دفتری تأسیسات طبقه بندی نشده از تاریخ اجرای این سیستم حسابداری باید بر اساس حسابهای معین تأسیسات برق (۳۰۱ الی ۳۹۸) تجدید طبقه بندی شوند.

قیمت تأسیسات طبقه بندی نشده بر اساس بررسی دفاتر و تجزیه و تحلیل مدارک و سوابق موجود مؤسسه تعیین خواهد گردید. چنانکه اسناد و سوابق مؤسسه کافی برای تعیین قیمت تمام شده تأسیسات برق نباشد، قیمت های مربوطه از تاریخ اجرای این سیستم حسابداری بر اساس ارزیابی وضع عینی تأسیسات برق مشغول به کار موجود تعیین خواهد گردید.

هزینه پیمانکار

شامل هزینه های خدماتی است که پیمانکار به موجب پیمان منعقد شده متعهد به انجام آن بوده و در حساب ساختمانی شرکت منظور می گردد. موارد ذیل مشمول هزینه پیمانکاران نمی شود:

الف: کارکنان و افرادی که در استخدام شرکت بوده و حقوق و مزایای آنها نیز از طرف شرکت پرداخت می گردد ولی در کارهای پیمانی مشارکت دارند.

ب: تجهیزات و مواد و مصالح مصرفی که برای آنها رسید انبار و حواله صادر میگردد.

پ: موارد مشروحه تحت عنوان "سایر هزینه ها" مندرج در بند ۸ ذیل ممکن است مشمول هزینه های پیمانکار گردد.

هنگامیکه تأسیسات برق، مرکب از یک واحد عملیاتی یا مجموع چند واحد بعد از تاریخ اجرای این سیستم حسابداری از طریق خرید یا ترتیب دیگری تحویل گرفته می شود، قیمت خرید به علاوه سایر هزینه های انجام شده قابل قبول مربوط به تأسیسات مورد

تحویل، در حساب ۱۰۳ تأسیسات در مرحله تجدید طبقه بندی منظور خواهد شد.

روش دستور کار و نحوه ثبت و نگاهداری کارتهای اموال تأسیسات

الف: شرکت های برق موظفند که مشخصات فیزیکی تأسیسات حوزه فعالیت خود را طبق نقشه های مبسوط و دیگر سوابق مستدل که نشان دهنده کیفیت سیستم عملیاتی تأسیسات مزبور است نگاهداری نمایند.

ب: شرکت های برق باید مشخصات واحدهای اموال هر یک از حسابهای تفصیلی و معین تأسیسات را در کارتهای اموال و تأسیسات دقیقاً به ثبت رسانده به طوری که قیمت و مقدار و تعداد آنها به نحو کاملاً درستی نشان داده شده باشد.

محاسبه هزینه های افزایش ها و برکناری های واحدهای اموال به طریق ذیل است:

۱- موقعی که یک واحد اموال به تأسیسات برق اضافه می شود، قیمت آن به حساب تأسیسات برق مربوطه اضافه می گردد مگر در مواردی که این قبیل واحدها در موقع تحویل و خرید تأسیسات برق یک واحد عملیاتی را تشکیل دهد، در آنصورت به طریقی که در دستورالعمل شماره ۵ تأسیسات برق مذکور است محاسبه خواهد شد.

۲- موقعی که یک واحد اموال از خدمت تأسیسات برق برکنار می شود اعم از اینکه واحد دیگری به جای آن نصب شود یا نشود، قیمت دفتری آن به بستانکار حساب تأسیسات برق مربوطه به طریقی که در بند (ث) ذیل تعیین شده منظور خواهد گردید و متقابلاً حساب ذخیره استهلاک مربوطه نیز بدهکار خواهد شد. هزینه برداشت و ارزش بازیافتی واحد برکنار شده به ترتیب در بدهکار و بستانکار حساب ذخیره استهلاک مربوطه منظور می شود.

انتقال اموال

در موردی که اموالی از یک حساب تأسیسات برق به حساب دیگر، از یک شرکت به شرکت دیگر مانند شرکت برق تهران به شرکت توانیر از یک قسمت عملیاتی به قسمت عملیاتی دیگر از حساب ۱۰۱ تأسیسات برق مشغول به کار به حساب ۱۰۵ تأسیسات برق نگاهداری شده برای استفاده آتی یا به حساب ۱۲۱ اموال غیربرقی انتقال و برگشت داده شود یا بالعکس، این عمل با برگشت دادن قیمت دفتری آنها از یک حساب به حساب دیگر، از یک شرکت به شرکت دیگر یا از یک قسمت عملیاتی به قسمت عملیاتی دیگر

صورت می گیرد. هر مبلغی که در حسابهای ذخیره استهلاک بابت تأسیسات مورد انتقال منظور شده باید بر طبق تفکیک حسابهای مزبور برگشت و انتقال داده شود.

خرید تأسیسات برق

مرحله بعدی در توسعه و پیشرفت صنعت برق در ایران مبتنی است بر فروش برق به مؤسسات صنعتی که قبلاً برق مورد احتیاج خود را رأساً تولید می کرده اند.

قرارداد فروش نیروی برق به واحدهای صنعتی که جانشین تولید برق خصوصی آنها می شود در بیشتر موارد ایجاب می نماید که محرک های اولیه و مولدها و سایر تجهیزات برقی واحدهای صنعتی مزبور خریداری شود.

دارائی های غیرمشهود

تصور نمی شود که شرکت های برق در ایران در مورد دارائی های غیرمشهود متحمل هزینه به مقداری شوند که قابل توجیه برای طبقه بندی هزینه مزبور در حساب تأسیسات مشغول به کار باشد. لذا، در این روش حسابداری، با توجه به شرایط خاص کار در شرکتهای برق، جهت هزینه دارائی های غیرمشهود تأسیسات برق مشغول به کار از قبیل هزینه های تأسیس، امتیازات و حق مخصوص، حق اختراع، اخذ پروانه و سایر حقوق ناشی از دارائی های غیرمشهود پیش بینی نشده است.

دستورالعمل درآمد عملیات

برحسب این روش حسابداری طبقه بندی درآمدهای عملیات بر اساس موارد دوگانه ذیل خواهد بود:

۱- درآمدهای حاصله از فروش برق

۲- سایر درآمدهای عملیاتی برق

در این روش حسابداری، درآمدهای ناشی از فروش برق بر مبنای صورت حساب های

مصرف برق مشترکین در هر سیکل حسابداری تعیین خواهد شد. مبالغ وصول شده از

مشترکین بابت برق مصرفی ملاک تعیین درآمدها قرار نخواهد گرفت.

صورت حساب های مصرف برق باید در هر سیکل حسابداری برای کلیه مشترکین

صادر و توزیع گردد. در مواردی که قرائت کمتر مشترک در یک سیکل بنا به دلائلی

امکان پذیر می باشد باید صورتحساب مربوطه جهت برق مصرفی بر اساس برآورد

تنظیم گردد.

آمار و سوابق مربوط به درآمدهای حاصله از فروش برق و نیز مقدار کیلو وات ساعت

برق فروخته شده در هر سیکل بایستی به نحوی نگهداری شود تا بدان وسیله امر

مقایسه در مورد طبقات مختلف درآمدها امکان پذیر گردد.